

Oponentský posudek diplomové práce Štěpána Záhorského *Proměny prodejní kultury v centru Prahy v období industrializace*, Pedagogická fakulta UK, 2010, vedoucí práce doc. Jiří Pokorný, 106 s. + obrazové přílohy.

Cílem (záměrem) diplomové práce Š. Záhorského je „přiblížit kulturu prodeje v industrializované Praze“ (s. 10). Jedná se o téma bezesporu důležité, které je jako celek v naší historiografii nedostatečně zpracované. Sám autor na několika místech správně vyzvedá fakt, že tato problematika umožňuje jiný, ale o to pregnantnější pohled na formování tváře Prahy jako moderní metropole; studium proměn prodejní kultury současně vede k tázání se po vlivu zahraničních kulturních vzorců na formování české společnosti a jejich odraz v každodennosti.

Časově je téma zakotveno poněkud širokým termínem « industrializace », z textu vyplývá, že jím autor rozumí dobu od konce 18. století do počátku 20. století, hlavní nosnou osou práce nicméně zůstává přelom 19. a 20. století. Záhorského k této volbě vedla skutečnost, že původní badatelský záměr - „sledovat okolnosti vzniku prvních obchodních domů“ - byl znemožněn nedostupností archivních pramenů, a to především nejvýstavnějšího z nich - « U Nováků » v dnešní Vodičkově ulici (s. 98). Téma se mu tudíž rozrostlo o příklady dalších významných projektů (obchodní dům U města Paříže, obchodní dům Haas, Neffův obchodní dům). Pro zasazení problematiky do širšího kontextu se autor zastavuje u „fenoménu modernizace v královském hlavním městě Praze“, u vývoje infrastruktury města a jeho zásobování, pokouší se také ukázat na sociální diferenciaci obyvatelstva a konečně legislativní i společenskou proměnu pražské podnikatelské sféry.

Ve výsledku je tudíž práce rozčleněna do 5 kapitol: 1. Vznik velkoměsta, 2. Společenské a kulturní centrum města v 19. století, 3. Tradice kontra modernizace, 4. Zcela nový svět nakupování, 5. Francouzské inspirační trendy. V příloze je celá řada především obrazových dokumentů, vč. několika fotografií, které ukazují, že autor téma studoval i « na místě ».

Diplomant provedl velice pečlivou bibliografickou rešerši především v oblasti pragensií, opírá se o důležité francouzské monografie. Využil archivní materiál (Archiv hl. města Prahy, Archiv Národního technického muzea), periodický tisk a oficiální publikace pražské radnice, inspirativní je práce s Adresářem královského hlavního města Prahy a obcí sousedních.

První dvě kapitoly – které by se daly spojit do jednoho celku - jsou hůře strukturované a působí poněkud roztržtěně. Jako příklad stačí uvést část 1.3. „Pojem obchodu a obchodování v měnící se Praze“, kde je tomuto tématu věnováno pouze 13 řádků a následně autor odbočí k odlišné problematice, aniž by se k ní již vrátil. Snaha o zachycení vzniku „velkoměsta“ a jeho „kulturního a společenského centrum“, je logická, ale struktura probíraných témat by měla být lépe koncipována.

V celkovém souhrnu působí rozhodně nejucelenějším dojmem kapitoly 3 a 4 (především části o vzniku Staroměstské tržnice a jednotlivých obchodních domech). Je tomu především proto, že se autor na těchto místech opírá o vlastní archivní studium, snaží se konfrontovat postupy radnice a investorů s ohlasem těchto počínů v pražské veřejnosti.

Velice příhodně vložená poslední kapitola o inspiračních francouzských trendech by jistě stále o poněkud pečlivější zpracování, v této podobě je obsahem popisná geneze nových prodejních prostor francouzské metropole, rozboru těchto obchodních domů jako inspirace pro české prostředí se Záhorský věnuje až na poslední straně celé kapitoly (s. 96).

Pro celkovou koncepci práce je poněkud překvapující prolínání dvou metodologických přístupů – jeden je spíše historicko-umělecký, soustředí se na pečlivé popisy stavebních a architektonických charakteristik jednotlivých budov, druhý přístup se více inspiruje sociálními a hospodářskými dějinami, případně i dějinami všedního dne, u diplomové práce z historie by snad nebylo na škodu upřednostnit druhý přístup.

Pokud jde o formální stránku věci, je zapotřebí konstatovat, že práce nese místy znaky překotné snahy o rychlé ukončení. Nejednotné jsou mezery mezi kapitolami, místy je velice nejisté i citování v poznámkách pod čarou. (Používání velkých a malých písmen, chybí poznámka 99, nejasnost odkazování na literaturu – např. pozn. 28, strany 6 a 76 jsou prázdné). Na škodu je také nelogické seřazení použité literatury a pramenů, jež nedostatečně ukazuje na materiál, který byl pro práci prostudován. Do budoucnosti bude jistě správné, pokud budou prameny řazeny podle archivů a fondů a studovaná literatura bude strukturována nejen abecedně, ale především podle předem zvoleného klíče (tematicky, časově, francouzské a české knihy atp.).

Přes tyto spíše formální připomínky se jedná o práci přínosnou a navrhuji známku « výborně ».

PhDr. Jiří Hnilica